

BINNENKRANT

Huis De Zalm, Zoutwerf 5
2800 Mechelen

Verantwoordelijke uitgever: Fons Dierickx, Grote Baan 193, 9310 Herdersem

BIJLAGE

ONS HEEM

oktober-november-december 2009

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor: 2800 - Mechelen Mail
P 408944

INHOUDSTAFEL

Avondcursussen Heemkunde Vlaanderen	
voor iedereen die lokaal erfgoed verzamelt of bestudeert	2
Een nieuwe computer voor de heemkring ... maar welke software zet je erop?	5
SOCIALware: goedkope software voor vzw's	7
Patrick Stoops ontvangt Joachim Beuckelaer-eremerk 2009	8
Hervé Daras laureaat van Dr. Jozef Weyns-eremerk 2009	10
De juridische vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed	13
Het Davidsfonds organiseert de achtste nacht van de geschiedenis	
Dinsdag 23 maart 2010	16
Abraham, nieuw leven voor oude kranten - Kranten zijn waardevol, maar kwetsbaar	17
Oproep project 'Zoals gewoonlijk!?' van Volkskunde Vlaanderen vzw	19
Historische kranten uit de Westhoek online	22
Vijf musea en archieven krijgen kwaliteitslabel	23
In de ban van Ceres. Klein- en grootmaalderijen in Vlaanderen	24

AVONDCURSUSSEN VAN HEEMKUNDE VLAANDEREN

voor iedereen die lokaal erfgoed verzamelt of bestudeert

Een lokale erfgoedcollectie beheren en onderhouden is een hele opdracht. Het lokale erfgoed bestuderen en aantrekkelijk promoten naar je publiek is ook een hele uitdaging. Maar je staat er niet alleen voor. Wil je je archiefcollectie inventariseren? Wil je het plaatselijk dialect bestuderen? Wil je aandacht van pers en publiek voor je erfgoedcollectie? Dan zijn deze avondcursussen iets voor jou. Je krijgt er een schat aan praktische informatie. En je leert er andere collectiebeheerders en heemkundigen kennen.

Aan de slag met archief en documentatie. Cursusreeks over archief- en documentatiebeheer voor de lokale erfgoedhouder

De eerste vier lessen zijn ondertussen al voorbij, maar voor de laatste les kan nog worden ingeschreven.

Cursus 5. Wetgeving en subsidieregeling

Sprekers: Herman Van Isterdael (Hoofd van de afdeling Vlaams-Brabant Rijksarchief te Leuven) en Elke Verhoeven (Consulent Heemkunde Vlaanderen)

Rond archieven en documentatie bestaat er een web aan wettelijke regels en specifieke reglementen. De juridische kant van het archiefbeheer is voor vele erfgoedvrijwilligers een grote onbekende. Welke documenten mag je bijhouden? Wanneer moet je rekening houden met auteursrecht? Er is een nieuwe archiefwet maar wat is daar nu belangrijk aan? In deze cursus is ook aandacht voor subsidieregelingen en mogelijke subsidiekanalen. Hoe maak je een subsidiedossier op? Waar kan je terecht voor specifieke ondersteuning?

Voor wie is de cursus?

De cursus is er voor iedereen met een collectie lokaal erfgoed (lokale musea, documentatiecentra, heemkringen of andere erfgoedverenigingen, particulieren met erfgoedcollecties, ...).

Waar en wanneer vindt de cursus plaats?

De cursussen zijn gepland op een avond in de week van 19u tot 22u. Tussentijd is een pauze met een drankje voorzien.

Heemkundige kring Aartselaar, Carillolei 3, 2630 Aartselaar:

- dinsdag 12 januari 2010

Heemkundig Genootschap “van Witthem” Beersel, Parochiecentrum ‘De Moriaan’, Witteweg 20, 1652 Alsemberg:

- donderdag 14 januari 2010

Op de website www.heemkunde-vlaanderen.be kan je een wegbeschrijving vinden.

Inschrijven?

Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier op www.heemkunde-vlaanderen.be.

Voor meer informatie kan je terecht bij Elke Verhoeven: elke.verhoeven@heemkunde-vlaanderen.be, Tel: 015/20 51 74, Fax: 015/ 20 54 23

Deelnemen kost **8 euro per cursus**. Inschrijven is verplicht.

Bij het inschrijvingsgeld hoort cursusmateriaal en de publicatie “Aan de slag met archieven en documentatie. Handleiding voor de lokale erfgoedhouder.” Na bevestiging van uw inschrijving mag u het totale bedrag overschrijven op 068-2218590-33 met als vermelding ‘Vorming archief en documentatie’.

TAAL of tongval? Dialectzorg in Vlaanderen tussen taalpolitiek en erfgoedbeleid

Taalvariatie is een te koesteren rijkdom, daar is iedereen het wel over eens. Dialecten en streektaalen worden door velen beschouwd als een onvervangbaar stukje immaterieel erfgoed, dat door schaalvergroting en globalisering sterk onder druk staat. Sinds enige tijd worden op internationale fora zoals de Raad van Europa en UNESCO dan ook beleidsinstrumenten ontwikkeld om de dreigende verschraving aan taaldiversiteit tegen te gaan. Bij de toepassing ervan op het niveau van landen en regio's rijzen echter meteen ook vragen. Zijn dialect(groep)en ook talen? Moeten zij wel actief beschermd worden en bijvoorbeeld een officiële status van streektaal krijgen? Wie mag dat bepalen en op basis waarvan? Welke internationale werkinstrumenten bestaan er inmiddels, worden ze in Vlaanderen toegepast en hoe dan wel of waarom niet?

Ben je begaan met het voortbestaan van je dialect? Of vind je dat ook in de taalwereld gewoon de wet van de sterkste moet gelden? Of heb je helemaal geen dialect en vind je dat juist een zegen voor onze samenleving? Alleen als taal je echt volkomen onverschillig laat, heb je een goede reden om niet naar deze avond in je provincie

te komen. In alle andere gevallen worden je aanwezigheid en je opinie zeer gewaardeerd.

Dr. Rob Belemans is sinds vele jaren betrokken bij het wetenschappelijk onderzoek naar inheemse taalvariatie en bij de brede talig-erfgoedwerking in Vlaanderen en Nederland. Einde mei 2009 verdedigde hij zijn inmiddels gepubliceerd proefschrift over de manier waarop er in Vlaanderen (geen/te weinig) beleidsaandacht is voor inheemse taalvariatie. Daarin staat de vraag centraal of de zorg om het voortbestaan van de dialecten in Vlaanderen niet beter uit de taalpolitiek losgeweekt en tot onderdeel van het erfgoedbeleid gemaakt wordt. In een inleidende uiteenzetting zal Belemans tijdens deze debatavond vanuit zijn eigen ervaringen en onderzoek naar de internationale context trachten om de pertinente vragen in deze kwestie scherp te stellen. Na een muzikaal intermezzo – uiteraard in het dialect – gaat hij vervolgens tijdens het tweede deel van de avond in debat met enkele andere specialisten, ervaringsdeskundigen en uiteraard ook met het publiek.

Deze debatavond wordt georganiseerd door Heemkunde Vlaanderen vzw, in samenwerking met Variaties vzw, de koepelorganisatie voor dialecten en oraal erfgoed in Vlaanderen en met FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw. Deelnemers kunnen ‘Taal of tongval?’ (408 blz.), de nieuwe publicatie van Rob Belemans, uitzonderlijk tegen het voordeeltarief van 18 euro (winkelprijs: 22 euro) bestellen en die avond meenemen.

Praktisch

Spreeker: Rob Belemans (FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw)

Tijdstip: 19.00 – 21.30 uur

Locaties en data:

° **West-Vlaanderen**, do 21 januari 2010

Zaal Den Aria (Hopmuseum), Gasthuisstraat 71, 8970 Poperinge

Co-organisatie: Heemkring ‘Aan de schreve’ & Dialectgenootschap ‘Bacht’n de Kuupe’

Panelleden debat: Bart Caron (Vlaams parlements lid), dr. Hugo Ryckeboer (UGent), Willem Vermandere (o.v.)

Muzikale omlijsting: Pether

° **Antwerpen**, ma 25 januari 2010

Cultuurhuis Leliëndaal, Leibeekstraat 2, 2811 Hombeek (Mechelen)

Co-organisatie: Hoembeka – Heemkundekring van Hombeek & Faculteit van het Mechels dialect

Panelleden debat: Karel van den Bossche (voorzitter)

Heemkunde Gouw Antwerpen), prof. dr. Reinhild Vandekerckhove (UA)

° **Vlaams-Brabant & Brussel**

meer info volgt op www.heemkunde-vlaanderen.be

Inschrijven: Deelnemen is gratis. Vooraf inschrijven is wel verplicht. Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier op www.heemkunde-vlaanderen.be.

Voor meer informatie kan je terecht bij Tijn Vereenooghe: tijn.vereenoooghe@heemkunde-vlaanderen.be,
Tel: 015/20.51.74, Fax: 015 20 54 23.

WERKWINKEL

PERSAANDACHT GEVRAAGD!

Omgaan met de pers voor lokale erfgoedverenigingen

Als lokale erfgoedvereniging wil je graag aandacht van de pers voor je activiteiten of je collectie. Maar de interesse wekken van journalisten en persorganen is niet zo eenvoudig. Hoe doe je dat het best? Hoe bouw je een vlotte en vruchtbare relatie op met de pers? Wanneer heeft een bericht nieuwswaarde? Wat wil je zeggen aan wie? Welke media moet je benaderen? Hoe verpak je best je boodschap? Hoe schrijf je een goede persmededeling? Hoe organiseer je een succesvolle persconferentie? Hoe onderhoud je persoonlijke contacten met journalisten? Leer tijdens deze werkwinkel de theorie ook direct in de praktijk toe te passen. Deze werkwinkel – een organisatie van Heemkunde Vlaanderen in samenwerking met Erfgoeddag en FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw – is een vervolg op de werkwinkel ‘boeiend en bondig communiceren’, maar kan ook perfect gevolgd worden als je de eerste cursusavond niet bijwoonde.

Spreker: Roel Daenen (Projectcoördinator Erfgoeddag)

Tijdstip: 19.30 – 21.30 uur

Locaties en data:

° **Antwerpen**, di 16 februari 2010

't Heemhuisje, Schoolstraat 9, 2980 Zoersel (Mogelijkheid bezoek 't Heemhuisje vanaf 19.00 uur)

Co-organisatie: Heemkundige Kring Zoersel

° **Oost-Vlaanderen**, di 23 februari 2010

Cultuurcomplex De Poort, Markt 27, 9230 Wetteren (Mogelijkheid bezoek Heemkundig museum vanaf 19.00 uur).

Co-organisatie: Heem- en Geschiedkundige Kring Jan Broeckaert

° **West-Vlaanderen**, do 4 maart 2010

Herberg Au Damier, Stationsplein 13, 8800 Roeselare. Co-organisatie: Koninklijke Geschied- en Oudheidkundig Genootschap van Roeselare en Ommeland

° **Vlaams-Brabant**, do 11 maart 2010

Abdij van Averbode, zaal Antwerpen, Abdijstraat 1, 3271 Averbode

Co-organisatie: Heemkring Averbode

° **Limburg**, di 16 maart 2010

Bezoekerscentrum De Lieteberg, Zuurbroekstraat 16, 3690 Zutendaal

Co-organisatie: Geschied- en Heemkundige Kring Zutendaal

Inschrijven: Deelnemen is gratis (inclusief infomap en drankje). Vooraf inschrijven is wel verplicht. Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier op www.heemkunde-vlaanderen.be.

Voor meer informatie kan je terecht bij Daphné Maes: daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be,
Tel: 015/20 51 74, Fax: 015 20 54 23.

Een nieuwe computer voor de heemkring ... maar welke software zet je erop?

De dag van vandaag is een computer bijna onontbeerlijk om de organisatie en de werking van je heemkring te ondersteunen. Vaak gebruiken de leden van de kring hiervoor hun persoonlijke computer, maar sommige heemkringen kopen ook hun eigen pc of laptop aan. Eenmaal de computer is aangekocht, dringt zich de vraag op welke software nodig of nuttig is om te installeren. Niet altijd eenvoudig, want er zijn zo veel alternatieven te vinden op het Internet dat je vaak door de bomen het bos niet meer ziet. Bovendien wil je uiteraard liefst de goedkoopste en meest gebruiksvriendelijke software installeren. In dit artikel helpen we je een beetje op weg.

De meeste computers die je in de winkel koopt, worden geleverd met een versie van Microsoft Windows. Windows doet dienst als 'besturingssysteem' voor je computer. De laatste nieuwe versies zijn Windows XP, Windows Vista en (sinds kort) Windows 7. Een besturingssysteem is noodzakelijk om te kunnen werken met een computer. Merk wel op: Microsoft Windows is veruit het bekendste besturingssysteem, maar zeker niet het enige. Misschien heb je wel al eens gehoord van Linux? Dat is een alternatief besturingssysteem, dat vooral door meer gevorderde computergebruikers wordt gebruikt. Voor de gewone gebruiker is Windows echter nog steeds de norm. In dit artikel laten we software voor Linux- of Mac-computers dus even buiten beschouwing.

Bij de aankoop van je computer moet je er goed op letten of er al software is inbegrepen bij de computer. Vaak zal bijvoorbeeld het pakket 'Microsoft Office' al geïnstalleerd zijn. In zo'n Office-pakket zitten veelgebruikte programma's zoals Microsoft Word (voor tekstverwerking), Microsoft Powerpoint (waarmee je presentaties kan maken), Microsoft Excel (een soort rekenblad) en Microsoft Access (voor het maken van databases). Ook voor dit pakket zijn er (gratis) alternatieven beschikbaar, maar daarover later meer.

Pas op: het al dan niet inbegrepen zijn van bepaalde software kan ook gedeeltelijk de prijsverschillen tussen verschillende computers in de winkel verklaren. Vergelijk dus goed en lees de kleine lettertjes!

Beveiliging

Na de aankoop van je computer moet je allereerst even stilstaan bij de beveiliging ervan. We gaan er hier van uit dat je je computer met het Internet gaat verbinden. Zoals je weet, kan je computer schade oplopen wanneer

er bijvoorbeeld 'virussen' worden binnengehaald op de computer. Daarom is het nodig dat je hertegen enkele maatregelen neemt. Als er geen anti-virusprogramma bij je computer werd geleverd, kun je bijvoorbeeld het gratis programma AVG installeren: <http://free.avg.com>. Er zijn ook betalende anti-virusprogramma's die meer functionaliteit hebben, bijvoorbeeld McAfee. Ook 'spyware' kan een risico betekenen voor je computer. Een anti-gratis spywareprogramma is bijvoorbeeld Ad-Aware. Dat kun je downloaden op www.lavasoft.com.

Internet

Eenmaal je de veiligheidsrisico's tot een minimum hebt herleid, wil je wellicht meteen het Internet op. Het programma waarmee je websites bezoekt, heet een 'browser'. Standaard wordt op de meeste pc's 'Internet Explorer' als browser meegeleverd, alweer een product van Microsoft. Ook voor dit programma zijn echter vele alternatieven beschikbaar. Een aanrader is zeker Mozilla Firefox, dat je gratis kan downloaden op www.mozilla.com/firefox/. Andere gratis browsers zijn bijvoorbeeld Opera, Safari (meest gebruikt op Mac) en sinds kort heeft ook Google een eigen browser: Chrome. Probeer er wel voor te zorgen dat je steeds de laatste versie hebt van de gebruikte browser. Ook dit verkleint weer de veiligheidsrisico's.

E-mail

Uiteraard wil je ook je e-mails kunnen lezen op je nieuwe computer. Vaak is het mogelijk om je e-mail in een internet-browser te lezen. Dat is bijvoorbeeld het geval bij Hotmail, Gmail of Yahoo Mail. Ook e-mailaccounts van internetproviders, zoals Telenet of Belgacom, kunnen op het internet geconsulteerd worden. Wil je meer functionaliteit, dan kan je een echt e-mailprogramma installeren. Microsoft Outlook (Express) is het meest gebruikte mailprogramma, maar ook hier durven we weer een alternatief aanraden: Mozilla Thunderbird, dat gratis te downloaden is via www.mozilla.com/thunderbird.

Kantoorsoftware

Wil je een tekst schrijven, een database bijhouden of een presentatie maken voor je lezing, dan heb je een kantoorsoftware- of office-pakket nodig. Hierboven bespraken we al kort het office-pakket van Microsoft. Een van de nadelen van Microsoft Office is de relatief hoge kostprijs. Wil je liever een gratis alternatief, dan kan je bijvoor-

beeld terecht bij OpenOffice: www.openoffice.org. Met dit pakket kun je alles doen wat ook in Microsoft Office mogelijk is, alleen is deze software gratis. Ook Google lanceerde enige tijd geleden haar eigen, web-gebaseerde kantoorsoftwarepakket: Google Docs. Dat pakket is ook uitermate geschikt om online documenten met elkaar te delen of door verschillende mensen te laten bewerken. Surf eens naar docs.google.com om Google Docs te leren kennen.

Verderop in deze Binnenkrant vind je overigens nog een kort artikel over het initiatief 'SOCIALware'. Heeft je heemkring het vzw-statuut, dan komt de vereniging wellicht in aanmerking om bijvoorbeeld het Microsoft Office-pakket tegen een sterk verlaagde prijs aan te kopen. Veel documenten worden ook verspreid als pdf-bestand. Hiervoor heb je de Adobe Reader software nodig die je vindt op www.adobe.com. Wil je zelf een pdf-document maken van een Word-document? Dan moet je nog even een plugin installeren die je op de website van Microsoft vindt. Bij OpenOffice is deze functionaliteit standaard aanwezig.

Grafische software

Wil je foto's en andere afbeeldingen bewerken op je computer, dan heb je een grafisch programma nodig. De standaard-programma's die worden meegeleverd met een nieuwe computer, zijn vaak heel erg beperkt qua functionaliteit. Adobe Photoshop is nog steeds één van de beste programma's om foto's te bewerken. Helaas is ook deze software vrij duur. Een gratis alternatief voor Photoshop is het programma 'The Gimp'. Dat is misschien iets minder gebruiksvriendelijk door de wat ingewikkelde interface, maar het heeft alle functionaliteit die je nodig hebt om foto's te bewerken. Je kunt dit programma downloaden via <http://gimp-win.sourceforge.net/stable.html>.

Software om CD's en DVD's te schrijven

De meeste computers hebben tegenwoordig een ingebouwde cd- en dvd-schrijver. Windows Vista heeft al de functionaliteit ingebouwd om cd's en dvd's te 'branden'. In andere gevallen moet je ook hiervoor wellicht nog een programma installeren. CDBurnerXP is wellicht de beste optie. Dit programma kan je gratis downloaden op www.cdburnerxp.se. Ook goede, maar betalende programma's zijn Nero en Roxio.

Multimedia

Om geluid- of filmbestanden af te spelen, zijn er tientallen programma's beschikbaar. Het zou ons echter te ver leiden om hier uitgebreid op in te gaan. We vermelden hieronder dan ook enkel de meest gebruikte software.

iTunes: populair programma van Apple om je muziekcollectie te beheren en af te spelen.

<http://www.apple.com/be/itunes/>

Quicktime: eveneens een programma van Apple, maar dan om filmpjes af te spelen. Wordt in principe samen met iTunes geïnstalleerd.

<http://www.apple.com/nl/quicktime/>

Windows Media Player: Microsoft-programma om film en geluid af te spelen.

<http://www.microsoft.com/windows/windowsmedia/nl/mp10/>

Winamp: gratis multimediaspeler, alternatief voor Windows Media Player.

<http://nl.winamp.com/>

Media Player Classic: zeer 'basic', maar prima multimediaspeler.

<http://mpc-hc.sourceforge.net/>

Om filmpjes te kunnen afspelen, moet je soms ook nog bijkomende codec's installeren. Het K-Lite Codec Pack is een verzameling van verschillende codec's: <http://codecpack.nl/klcodec.htm>

Varia

Ten slotte raden we nog enkele programma's aan die nuttig kunnen zijn voor bepaalde doeleinden.

Filezilla: wil je bestanden 'uploaden' naar het internet dan komt een FTP-programma (File Transfer Protocol) goed van pas. Filezilla is een goed en gratis FTP-programma.

<http://filezilla-project.org/>

WinRAR: om een archief van verschillende bestanden te maken of te openen, is WinRAR een goed alternatief voor het meer bekende WinZip.

<http://www.winrar.be>

CCCleaner: zeer goed programma om onnodige bestanden van je computer te halen en zo meer ruimte vrij te maken op je harde schijf.

<http://www.ccleaner.com/>

Picasa: met Google's Picasa organiseer je je fotocollectie en maak je mooie fotogalerijen voor je website.

<http://picasa.google.com>

Google Earth: nog een interessant programma van Google, waarmee je de hele wereld virtueel kunt bezoeken of inzoomen op je eigen regio vanuit de lucht.

<http://earth.google.com>

Adlib Lite: de gratis versie van de bekende Adlib-software voor het registreren van collecties.

<http://www.adlibsoft.com/>

Meer vragen over software? Neem contact op met Tijn Vereenooghe, consultant bij Heemkunde Vlaanderen: tijn.vereenoooghe@heemkunde-vlaanderen.be.

SOCIALware: goedkope software voor vzw's

SOCIALware is de naam voor soft- en hardwareproducten die verenigingen voor een prikje legaal kunnen aankopen via de vzw SOCIALware. De producten zijn een schenking van ICT producenten Microsoft, Symantec en Cisco die verenigingen zo willen laten bijbenen op technologisch gebied. Dit aanbod voor verenigingen in België komt oorspronkelijk vanuit de Verenigde Staten. Daar hebben al meer dan 50.000 vzw's gebruik gemaakt van het aanbod.

Welke verenigingen kunnen bestellen?

Je moet als vereniging het statuut van een 'vereniging zonder winstoogmerk' (vzw) hebben. Je vereniging mag geen discriminatie (op basis van ras, godsdienst, leeftijd, herkomst, taal, sexuele geaardheid, handicap en/of sociaal milieu) uitdragen of bevorderen. Daarnaast stelt elke producent *eigen criteria*.

Welke producten kan ik bestellen?

Je hebt de keuze uit meer dan honderden producten van Microsoft, Symantec en Cisco, zoals Microsoft Office, Windows Vista/XP, Publisher, Norton Anti-virus of routers.

Hoeveel kost dit?

Windows Vista voor 8 euro, Microsoft Office voor 12 euro. De kostprijs van de producten is een fractie van wat je in de winkel zou betalen, namelijk de kost voor de administratieve verwerking. De prijs varieert per product en vind je terug op de website van Socialware.

Hoe kan ik goedkoop soft- en hardware voor mijn vereniging bestellen?

Surf naar <http://www.socialware.be> en klik daar op 'Inschrijven'.

Je bestelling verloopt in 4 stappen:

1. Registreer je vereniging door een nieuw gebruikersprofiel aan te maken, waar je informatie geeft over je vereniging en het aantal PC's dat je vereniging heeft.
2. Stuur een kopie van de statuten van je vereniging naar donations@socialware.be of fax het naar SOCIALware vzw op 02 403 06 83.
3. SOCIALware vzw gaat op basis van die informatie na of je vereniging een vzw is en dus in aanmerking komt om te bestellen. Als dat zo is, krijg je een bevestiging van hen met een login en paswoord.
4. Eenmaal ingelogd, bestel je online de soft- en hardware door ze in je 'winkelkarretje' te plaatsen. Je kan alleen die producten aankopen waarvoor je in aanmerking komt.

Meer info: www.socialware.be

Patrick Stoops ontvangt Joachim Beuckelaer-eremerk 2009

(toespraak gehouden door Fons Dierickx op 3 oktober 2009
ter gelegenheid van de Heemdag 2009 te Antwerpen)

Reeds sinds het jaar 1966, ter gelegenheid van de viering van het 25-jarig bestaan van het toenmalige Verbond voor Heemkunde, wordt het Joachim Beuckelaer-eremerk jaarlijks toegekend aan een persoon die een groot gedeelte van zijn leven aan de Vlaamse gastronomie besteedde en aldus in belangrijke mate bijdraagt tot de heropleving van de alom geprezen Vlaamse kookkunst.

Het is trouwens naar de 16de-eeuwse Antwerpse schilder, Joachim Beuckelaer, gekend genreschilder van o.m. keukentaferelen en andere interieurs en stillevens, dat deze hoogste onderscheiding wordt genoemd.

Het bestuur van Heemkunde Vlaanderen is gelukkig bij de keuze van de laureaat – zoals ook voorheen steeds het geval is geweest – een beroep te kunnen doen op zijn gastronomisch consulent Jacques Collen, tevens voorzitter van de A.S.G, het Centrum voor Culinair Erfgoed, waarvoor onze oprechte dank. Jammer genoeg kon hij zelf vandaag niet aanwezig zijn bij de uitreiking van deze onderscheiding. De heer Paul Hendriks, ondervoorzitter, zal vandaag zijn taak overnemen.

Het eremerk bestaat uit een kalligrafisch verzorgde oorkonde, getekend door mevrouw Christine Cools-Mattheus uit Putte, en een vol zilveren braadroostertje, zoals afgebeeld op diverse 16de-eeuwse schilderijen, vervaardigd door de Duitse edelsmid Helmut Greif, thans op-

gevolgd door zijn zoon Thorwald.

En nu de laureaat. In zijn vergadering van 26 mei 2009 heeft de raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen de heer Patrick Stoops van de Confiserie Roodthoof uit Antwerpen dit jaar als laureaat voor deze hoge onderscheiding aangeduid.

Als ambachtelijk bedrijf maakt Confiserie Roodthoof al 75 jaar lang de bekende *'Roodthoof's Caramella Mokatine Antwerpen'*, een harde karamel met subtiële koffiesmaak welke in al die jaren uitgroeide tot een echte Antwerpse streekspecialiteit. Deze lekkernij is lokaal nog beter gekend als een *'Arabiertje'*, omdat op de gekende wikkel in zakjesvorm een Arabier staat afgebeeld.

De geschiedenis van Confiserie Roodthoof gaat verder terug tot in 1925 toen de grootoom Louis Roodthoof en groottante Johanna Stoops een snoepgoedzaak begonnen in Borgerhout in de Erasmusstraat en er in 1929 zelf een productie van suikerwaren opstartten. Van bij de start maakt de onderneming toffees en snoepjes. In 1934 werd dan het bekende harde Mokatine koffiesnoepje gecreëerd.

In juni 1936 verhuisde de zaak naar de Antwerpse Lange Leemstraat en vestigde men zich in een Jugendstil pand uit 1905-1907, ontworpen door leerlingen van Victor Horta. Hier is nog steeds de hoofdvestiging gelokaliseerd en produceert men in de achterliggende gebouwen.

Patrick Stoops, is aldus de derde generatie die het bedrijf leidt en die de ambachtelijke confiserie-traditie verder zet en vooral ook uitbouwt met de Mokatine als speerpunt. Zo komt het dat een groot deel van de productie ook buiten Antwerpen en zelfs ook buiten België verkocht wordt. Het wordt over de hele wereld geëxporteerd. Het is eveneens één van België's meest bekende snoepjes in het buitenland. Hierdoor kan men Patrick werkelijk als de bezieler van de Mokatine bestempelen.

Het bekendste product van Confiserie Roodthoof is dus de "Caramella Mokatine". Louis Roodthoof vond het snoepje uit in 1934, na een reis naar Italië. Hij maakte daar eveneens kennis met die speciale verpakkingsvorm voor snoepjes, waarbij het papiertje onderaan wordt dicht geplooid en bovenaan wordt gedraaid. Oorspronkelijk stond er op de wikkel een indiaan afgebeeld, naar "Roodthoof". Maar de mokka- en arabica-koffie indachtig koos men voor een Arabier (of is het een Moor?) als logo. Net zoals het snoepje is de tekening een product van Louis Roodthoof.

Ondanks de bijna industriële schaal van de productie gebeurt alles nog op ambachtelijke wijze volgens het traditionele recept, dat nog steeds hetzelfde is als 75 jaar geleden. Hiertoe worden eerst suiker, melk en plantaardige stoffen in een kookketel tot een vloeibare massa gebracht. Het aroma wordt later toegevoegd. Deze laat men afkoelen tot een zachte en werkbare massa die in de vorm van een streng eerst in kegelrollen wordt gewalst. Vervolgens wordt de massa naar een matrijs van 60.000 kg gebracht waaruit men dan de Mokatines in de juiste vorm perst. De nu hard geworden snoepjes worden dan in de gekende sachettes verpakt.

Het recept met de juiste samenstelling is fabrieksgeheim en wordt in een kluis bewaard. Omdat het van bij het begin een groot succes was, zijn er vooral in de jaren '30 tal van pogingen geweest tot namaak. Maar alle namakers

werden vervolgd en veroordeeld.

Patrick Stoops is een voorbeeld van hoe een familiaal bedrijf succesvol wordt verder gezet door het koesteren van de traditie. Het is dan ook niet te begrijpen dat de auteurs van het boek "De smaak van de Belgen", dat in 2006 verscheen met 150 producten die deel uitmaken van de alledaagse eetgewoonten van de Belgen, deze Antwerpse specialiteit over het hoofd zagen! Maar... met dit eremerk is dat dan ook weer rechtgezet.

Om al deze redenen heeft de raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen dan ook beslist: *"overwegende dat de voorvechters van de Vlaamse gastronomie, die een groot gedeelte van hun leven besteedden aan het hooghouden van deze traditie als een sieraad van eigen aard en cultuur dienen te worden geëerd, ingesteld het Joachim Beuckelaer-eremerk, genoemd naar de 16de eeuwse Antwerpse schilder die als de meester van vrucht en vlees, van keuken en koken wordt beschouwd.*

Dit eremerk, voorbehouden aan diegene die de Vlaamse gastronomie op bijzondere wijze doet kennen, waarden of haar beoefent, wordt door Heemkunde Vlaanderen voor het jaar 2009 toegekend aan Patrick Stoops, dit omdat hij een voorbeeld is van hoe een familiaal bedrijf succesvol wordt verder gezet door het koesteren van een traditie. Het was grootoom Louis Roodthoof die de "Caramella Mokatine" als streekgebonden snoepje in 1934 lanceerde, welk vooral door toedoen van de laureaat uitgroeide tot één van Antwerpen's beste streekgebonden specialiteiten.

Aldus gedaan op de Heemdag te Antwerpen, op de 3de dag van de zaai- of wijnmaand 2009".

Het bestuur van Heemkunde Vlaanderen hoopt van harte dat deze onderscheiding vooral een stimulans moge wezen niet alleen voor de laureaat doch voor eenieder die zich inzet voor het onderzoek naar en het bewaren van allerlei oude gerechten en gebruiken er rond in Vlaanderen.

Wij overhandigen dan ook nu graag in uw aller naam en aanwezigheid deze oorkonde en dit prachtige sieraad aan de heer Patrick Stoops. Wij wensen hem nogmaals van harte proficiat en alle heil voor de verdere toekomst.

Wij willen uiteraard ook mevrouw Stoops bij deze hulde betrekken en bieden haar dan ook zeer graag deze bloemen aan.

Antwerpen, 3 oktober 2009

Fons Dierickx

Hervé Daras laureaat van Dr. Jozef Weyns-eremerk 2009

(toespraak gehouden door Fons Dierickx op 3 oktober 2009
ter gelegenheid van de Heemdag 2009 te Antwerpen)

Traditioneel wordt deze heemdag besloten met de uitreiking van een tweede onderscheiding, met name het Dr. Jozef Weyns-eremerk. Na het overlijden van voormalig verbondsvoorzitter Dr. Jozef Weyns in 1974, tevens conservator en grote promotor van het Openluchtmuseum van Bokrijk, werd te zijner ere en naar aanleiding van de tiende verjaardag van dit overlijden, een eremerk in het leven geroepen dat als bedoeling heeft verdienstelijke onderzoekers op het vlak van de heemkunde in Vlaanderen te lauweren.

De prestaties die men op het vlak van heemkundig onderzoek heeft verricht, alsook de bijdrage die men heeft geleverd tot verspreiding van de heemkundige gedachte zowel op lokaal als op bovenlokaal vlak, zijn bij de keuze van deze laureaat van doorslaggevend belang.

En in dit profiel past de laureaat voor dit jaar uitstekend. Op voorstel van de provinciale koepel Heemkunde Gouw Antwerpen heeft de raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen in zijn vergadering van 26 mei 2009 unaniem besloten het Dr. Jozef Weyns-eremerk voor dit jaar toe te kennen aan niemand minder dan de heer Hervé Daras. Het is ons dan ook een bijzondere eer en genoeg vandaag in uw aller naam en als orgelpunt van deze heemdag deze hoogste onderscheiding op het vlak van de heemkunde hier aan deze eminente heem- en volkskundige te kunnen uitreiken.

Hervé Daras is geboren te Oedelem, West-Vlaanderen, in 1941, maar verbleef ten gevolge van oorlogsomstandigheden sinds 1945 in Berchem-Antwerpen, waar hij momenteel nog steeds woont. Hij studeerde Germaanse filologie en psycholinguïstiek aan de KU Leuven en was gedurende 32 jaar leraar Duits en Engels aan de provinciale school in Antwerpen. Tijdens zijn studies in Leuven was hij jaargenoot van o.a. Stefaan Top en kregen ze les van de Antwerpse volkskundige Karel C. Peeters. Naast zijn loopbaan in het onderwijs, is volkskunde en heemkunde gans zijn leven meer dan een hobby – mogen we zeggen een passie – geweest.

Hervé was en is nog steeds iemand met heel veel belangstelling voor zijn 'roots' en hoewel hijzelf als kleuter naar Antwerpen was verhuisd, blijft hij een grote liefde voor zijn geboortestreek, West-Vlaanderen, koesteren. Eens West-Vlaming, altijd West-Vlaming. Dit verklaart ook de talloze studies en publicaties die hij aan deze regio heeft gewijd. Hij verblijft momenteel afwisselend drie dagen in Berchem-Antwerpen en vier dagen aan zee, in West-Vlaanderen, waar de meeste van zijn familieleden nog steeds wonen en waarmee hij goede contacten onderhoudt.

Dit 'pendelen' tussen twee provincies verklaart ook het enorme gebied waarover zijn volkskundige en heemkundige publicaties zich in de loop van de jaren uitstrekken. Vooreerst was er zijn licentiaatverhandeling met als onderwerp 'Volkssagenonderzoek in de Antwerpse Kempen', met als promotor professor Karel C. Peeters. Het veldwerk dat door de laureaat in de jaren 1962-1963 werd verricht resulteerde in een reusachtig werkstuk, bestaande uit exact 2.497 sagen, aangebracht door niet minder dan 356 informanten, uniek voor heel Vlaanderen. Heemkringen waren er toen nog niet overal, zodat contacten moesten gebeuren via lokale onderwijzers, de lokale geestelijkheid en vooral ook via enkele eminente volkskundigen uit het Antwerpse van toen: we noemen hier Leo Cautereels (Consciencekenner bij uitstek en conservator van het Zoerselbos) maar ook en vooral René Lambrechts van Heist-op-den-berg, de verdienstelijkste zanter van heel de provincie Antwerpen. Thema's uit Daras' verhandeling werden na 1964 veelvuldig verder uitgediept voor heemkundige tijdschriften o.a. in Malle, Wommelgem, enz.

In de daaropvolgende jaren volgden een reeks publicaties in diverse jaarboeken van 'Bos en Beverveld', de toen nog jonge Heemkring Oedelem/Beernem, zijn geboortestreek, telkens in verband met sagen en volksliederen. Ondertussen, in 1974, waagde hij zich ook aan een essay 'Hoe wetenschappelijk was het Leuvens sagenonderzoek tussen 1953 en 1966?', een staaltje van gerechtvaardigde kritiek aan het adres van de gevestigde waarden van toen.

Vanaf 1990 begint de laureaat aan een groots onderzoek naar de nog levende volksdevotie tot tandheiligen, in het bijzonder tot de H. Apollonia, en dit op aandringen van de grote Oost-Vlaamse volkskundige Renaat van der Linden die er ook voor zorgde dat de meeste bijdragen hieromtrent werden gepubliceerd in Oost-Vlaamse Zanten. Wellicht speelde ook het feit dat zijn enige dochter tandarts is geworden bij de keuze van dit onderwerp een belangrijke rol. Zijn onderzoeksdomein situeerde zich hierbij niet enkel tot zijn woon- en geboortestreek, maar over heel Vlaanderen, van de Voerstreek tot De Panne, van Essen tot de Druivenstreek, zelfs tot in Frans- en Zeeuws-Vlaanderen. Hierbij kwam hij in contact met honderden heemkundigen uit heel Vlaanderen.

Eind jaren 90 begint hij een nieuw project: een onderzoek in 81 rust- en verzorgingsinstellingen verspreid over heel Vlaanderen naar de nog levende volksverlevingen in verband met de legendarische figuur van de Wandelende Jood. Hiertoe interviewde hij niet minder dan 800 informanten. Deze grootscheepse zoektocht resulteerde in alweer een publicatie in 2006 met als titel “De Wandelende Jood in de volks- en taalkunde van Vlaanderen”. Ook hier kon de wetenschapper opnieuw een beroep doen op de hulp van talrijke heemkundigen. Hervé Daras is de academicus die zich persoonlijk op het terrein begeeft en de daar vastgestelde gegevens zelf verwerkt. Zelf terreinwerker is hij een echt voorbeeld van bruggenbouwer tussen heemkundigen en de academische wereld, een academicus waar wij als heemkundigen alleen maar dankbaar en fier kunnen over zijn.

In al zijn heem- en volkskundige studies streeft Hervé

Daras steeds naar volledigheid. Prof. Dr. Willy Martin, nog een studiegenoot van hem, hoogleraar lexicologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam, typeert hem als volgt: ik citeer “*hij is een gedreven volkskundige pas tevreden als hij alles over zijn onderwerp te pakken heeft gekregen, nooit te vinden voor half werk. Hij is echter niet zomaar een verzamelaar, hij is ook een zoeker naar wat achter de data ligt, hij wil interpreteren, verklaren en gebruikt daarvoor diverse technieken en bronnen: niet alleen volkskundige, maar ook historische en taalkundige methodes laat hij op zijn bronnenmateriaal los.*” einde citaat.

Hoewel hij meestal een zeer persoonlijke relatie heeft met zijn onderzoeksobject: de sagen uit de Antwerpse Kempen, zijn tweede heimat, de sprookjes en liederen van zijn eigen grootvader uit zijn geboortestreek, de volksdevotie rond de H. Apollonia, patrones van de tandartsen zoals ook zijn dochter, de Wandelende Jood, een rusteloze zoeker als hijzelf, wil de laureaat ons toch in eerste instantie een genuanceerd, goed gedocumenteerd en objectief beeld ophangen van een of ander gegeven uit de volkscultuur, de volkskennis, de volksgebruiken, de volkstaal van gisteren en vandaag.

En als we daar nog aan toevoegen dat Hervé Daras nog heel wat studies op stapel heeft staan, zal elkeen moeten erkennen dat de laureaat van het dr. Jozef Weyns-eremerk voor dit jaar heel terecht werd genomineerd.

Door het toekennen van deze hoogste onderscheiding op het vlak van de heemkunde aan Hervé Daras wil Heemkunde Vlaanderen tevens openbaar hulde brengen aan alle vrijwilligers die zich in de erfgoedsector, in grotere of in mindere mate, verdienstelijk maken.

Het eremerk bestaat uit een kalligrafisch verzorgde oorkonde, eveneens getekend door mevrouw Christine Cools-Mattheus uit Putte, en een kunstwerk voor deze gelegenheid speciaal ontworpen door Etienne De Vis, een kunstenaar uit Smeerebbe-Vloerzegem bij Geraardsbergen, die samen met zijn zoon Tim actief is binnen de kunstgroep Gard'Plastiq. Het nieuwe kunstwerk heeft de vorm van een schrijn. Dat heeft niet alleen te maken met de fascinatie die dr. Weyns had voor devotieschrijntjes en waarvan hij een heel mooie verzameling bezat, maar eveneens met de krachten die deze ontwapenende objecten uitstralen. De grote stalen drager heeft de vorm van een H, de H van Heemkunde, onderaan open, bovenaan gesloten. De zijwanden zijn geperforeerd met de kaartvlek Vlaanderen. Kobaltblauw duivenmelkersglas creëert een mysterieuze sfeer. In de open kant zit glas gevat met een tincoating. Binnenin zit het hart-spiraalmotief

uit bandijzer geplooid, bijna symmetrisch en gebonden met ijzerbinddraad. In het hart zit een rode roos gevat (door middel van was) als symbool van de niet aflatende liefde, passie en toewijding van de betrokkenen voor de heemkunde. Dr. Jozef Weyns selecteerde als logo voor zijn Verbond voor Heemkunde het hart en de twee spiralen. Het hart staat voor moeder aarde, de grote moeder als teken van liefde, vruchtbaarheid en leven. De spiraal of het slangmotief, het meest voorkomende symbool in de prehistorie, draagt het vruchtbaarheidsaspect in zich. De slang vervelt en wordt hierdoor als het ware opnieuw geboren. Ook die symbolen vindt men in het kunstwerk

terug.

Dit is ook de boodschap die de laureaat reeds zijn hele leven lang probeert over te brengen naar ieder die met heemkunde is begaan.

De raad van bestuur van Heemkunde Vlaanderen heeft dan ook “overwegende dat de nagedachtenis van wijlen Dr. Jozef Weyns, pionier van de heemkunde in Vlaanderen, in ere moet worden gehouden, het Dr. Jozef Weyns-eremerk ingesteld om de personen te bekronen die zich op het vlak van de heemkunde in de zin van Dr. Jozef Weyns met een open geest bijzonder hebben onderscheiden, en heeft besloten om het eremerk 2009 toe te kennen aan Hervé Daras, als blijk van waardering voor zijn heemkundig werk, voor zijn onverdroten inzet ter bevordering van de heemkunde en de volkscultuur. Gegeven te Antwerpen op de 52ste Heemdag van Heemkunde Vlaanderen op zaterdag 3 oktober 2009”.

Uit naam van de raad van bestuur overhandigen wij dan ook graag in uw aller aanwezigheid deze oorkonde en dit prachtig kunstwerk aan Hervé Daras. Wij wensen de laureaat nogmaals van harte proficiat en alle heil voor de verdere toekomst.

Antwerpen 3 oktober 2009
Fons Dierickx

De juridische vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed

Tijdens de maand september kwam het uitgebreid aan bod in de media: de inventaris van het bouwkundig erfgoed voor Vlaanderen werd – na meer dan dertig jaar inventarisatiewerk – juridisch vastgesteld. Voor het eerst is er nu een eenduidige en overzichtelijke lijst bepaald van het in Vlaanderen gebouwde patrimonium met erfgoedwaarde. Begin oktober trad het besluit tot vaststelling in werking door de publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad. Zo werd de inventaris een volwaardig beleidsinstrument.

Door veel heemkundigen werd het nieuws over de vaststelling van de inventaris enthousiast onthaald. Wanneer historisch waardevolle gebouwen in het verleden met afbraak bedreigd werden, was het immers vaak erg moeilijk om op een objectieve manier de erfgoedwaarde ervan aan te tonen. De vastgestelde inventaris lijkt daarom een ideaal instrument om de slagkracht van lokale erfgoedzorgers te vergroten. Tegelijk bleven veel heemkringen en lokale erfgoedverenigingen nog met veel vragen en onduidelijkheden zitten omtrent de inventaris bouwkundig erfgoed. In dit artikel proberen we ook de mogelijkheden en beperkingen van dit instrument te belichten vanuit het perspectief van de lokale erfgoedvrijwilliger.

Dat deze lokale erfgoedvrijwilligers een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de inventaris en de verdere uitbouw ervan, beseft ook het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE), dat verantwoordelijk is voor

het beheer van de inventaris bouwkundig erfgoed. Els Hofkens en Leen Meganck, respectievelijk afdelingshoofd Onderzoek Bouwkundig Erfgoed en Landschap en erfgoedonderzoeker bouwkundig erfgoed bij het VIOE, werden bereid gevonden om voor dit artikel de nodige toelichting te geven. Hun boodschap: *“Alle suggesties om de informatie in de inventaris te verbeteren of aan te vullen, zijn bijzonder welkom. We zullen alle bijdragen dan ook grondig bekijken en, waar mogelijk, toevoegen aan de inventaris. Het is echter niet altijd mogelijk om alle aangeleverde informatie stante pede te verwerken en op te nemen. Soms is het dus nodig om wat geduld te oefenen...”* Maar daarover later in dit artikel meer. Eerst schetsen we de achtergrond van de inventaris bouwkundig erfgoed en de gevolgen van de juridische vaststelling ervan.

Wat is de inventaris van het bouwkundig erfgoed?

Aan de inventaris van het bouwkundig erfgoed wordt al sinds 1972 gewerkt. De inventarisatie verliep op geografische basis: gemeente per gemeente werd onderzoek verricht en zijn alle bouwwerken met een erfgoedwaarde opgelijst. Tot 2005 werd de inventaris in een boekenreeks uitgegeven, maar tegenwoordig wordt hij online ontsloten via <http://inventaris.vioe.be>. Uit die wetenschappelijke inventaris is de lijst afgeleid die zopas juridisch is

Portaal

- [Nieuws](#)
- [Vragen en antwoord](#)
- [Contact](#)

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

- [Gis](#)
- [Rechtsbevoelen](#)
- [Zoeken](#)
- [relicten](#)
- [rechten](#)
- [personen](#)
- [Thesaurus](#)
- [typologie](#)
- [datering](#)
- [stil](#)

Inventaris Wereldoorlogerfgoed

- [Gis](#)
- [Zoeken](#)
- [relicten](#)

Over deze site

Deze site is een realisatie van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, een wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid die onderzoek verricht naar onroerend erfgoed in Vlaanderen en deze onderzoeksresultaten uitdraagt.

De Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed

Stadsschool nr. 3 (ID: 206734)

Administratieve Gegevens

Alternatieve naam:	
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Leuven
Deelgemeente:	Leuven
Adres:	Kapucijnenvoer 47
Status:	Bewaard
Vastgesteld:	Nee
Beschermingen:	
Gebeurtenissen:	■ Herinventarisatie Leuven (01-01-1993 tot 31-12-2010).
Verdere informatie:	

Beknopte karakterisering

Datering:	Derde kwart 19de eeuw , Vierde kwart 19de eeuw , interbellum
Type:	kleuterscholen , lagere scholen , omheiningmuren
Stijl:	neoclassicisme

vastgesteld. Deze is beschikbaar op <http://inventaris.vioe.be/dibe/rechtsgevolgen>.

De lijst, die vrij beschikbaar is in pdf-formaat, is gerond per gemeente. De lijst bevat ongeveer 66.000 – zowel beschermde als niet-beschermde – gebouwen. Van de erfgoedobjecten die erop voorkomen, is het type en een nummer opgenomen, alsook een korte beschrijving, het adres en de coördinaten. Met die gegevens kan het erfgoedobject gelokaliseerd worden en kan er in de wetenschappelijke databank aanvullende informatie over het gebouw of gebouwencomplex opgezocht worden, zoals een uitgebreide wetenschappelijke beschrijving en foto's.

Opname in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed betekent voor elk van de erfgoedobjecten dat zij een vorm van vrijwaring voor de toekomst genieten. Deze vrijwaring verschilt echter sterk van een bescherming als monument. Voor beschermde monumenten golden immers al de juridische bepalingen uit het monumentendecreet. De rechtsgevolgen van de vaststelling worden hieronder opgesomd.

Wat zijn de rechtsgevolgen van de vaststelling?

De vaststelling van de inventaris heeft vooral rechtsgevolgen voor het niet-beschermde waardevolle patrimonium. Dankzij de vaststelling worden vijf wettelijke bepalingen in de regelgeving over onroerend erfgoed, ruimtelijke ordening, wonen en energieprestaties geactiveerd. Vroeger waren die 'slappend' bij gebrek aan een vastgestelde lijst. Het gaat om uitzonderingsmaatregelen ten gunste van gebouwen uit de bouwkundige inventaris, met als doel ze zo veel mogelijk te vrijwaren. Het gaat om de volgende vijf bepalingen:

1. Om een gebouw uit de vastgestelde lijst af te

breken is altijd een stedenbouwkundige vergunning nodig. Die wordt door het gemeentebestuur al dan niet afgeleverd, nadat de erfgoedwaarde van het gebouw afgewogen is via een algemene onroerend-erfgoedtoets.

2. Een stedenbouwkundige vergunning is ook nodig om zonnepanelen of zonneboilers op een plat dak te plaatsen of te integreren in een hellend dak van een gebouw uit de lijst.

3. Zonevreemde gebouwen uit de lijst kunnen vlotter een nieuwe functie krijgen.

4. Gebouwen uit de lijst mogen afwijken van de geldende normen op het gebied van energieprestatie en binnenklimaat, voor zover die afwijking nodig is om de erfgoedwaarde van het pand in stand te houden.

5. In de sociale-woningbouw geldt de regel dat kosten voor renovatie maximaal 80% mogen bedragen van de prijs voor een nieuwbouw van dezelfde omvang. Als de renovatiekosten meer bedragen, moet het gebouw worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Voor gebouwen uit de lijst geldt die 80%-regel niet. Op die manier wordt sociale huisvesting in deze gebouwen door renovatie gestimuleerd.

Is de inventaris nu definitief klaar? Of kan onze heemkundige kring nog een bijdrage leveren?

De inventaris van het bouwkundig erfgoed is en blijft een dynamisch instrument. Het VIOE zal jaarlijks een actuele lijst van de inventaris van het bouwkundig erfgoed vaststellen en publiceren. Bovendien moet de geografische inventarisatie van enkele gemeenten in Oost- en West-Vlaanderen nog afgerond worden. Het bouwkundig erf-

goed van die gemeenten zal bij de nieuwe vaststelling van de lijst in 2010 worden meegenomen. Ook is er voor verschillende gebieden nood aan een actualisatie van de bestaande lijst. Dit geldt zeker voor gemeenten die in de beginperiode werden geïnventariseerd, aangezien de criteria voor opname in de inventaris toen sterk verschilden van de huidige criteria (bijvoorbeeld voor wat betreft gebouwen uit de 19de en 20ste eeuw). In de loop der jaren werden de inventariscriteria echter verbeterd, verfijnd en verbreed. De permanente actualisatie van de inventaris is ook van belang omdat bijvoorbeeld de adresgegevens en de bewaringstoestand van opgenomen erfgoedobjecten aan verandering onderhevig zijn. Bovendien zullen op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten en kennis de gegevens aangevuld en verbeterd worden.

Via het contactformulier op de website van de inventaris – <http://inventaris.vioe.be> – kan iedereen actuele gegevens en inhoudelijke aanvullingen doorgeven. Medewerkers van het VIOE zorgen ervoor dat dergelijke meldingen dagelijks opgevolgd en beantwoord worden. Het VIOE staat dus zeker open voor informatie die wordt aangeleverd door externen. Dergelijke meldingen door individuen of verenigingen worden zelfs aangemoedigd. Wel belangrijk om weten is dat het voor de medewerkers vaak niet mogelijk is om doorgegeven verbeteringen of aanvullingen stante pede op te nemen in de databank. In veel gevallen zal deze informatie bewaard worden om later in het kader van een gestructureerde aanvulling te worden meegenomen, bijvoorbeeld per regio of per provincie.

Momenteel wordt ook de laatste hand gelegd aan een handleiding die op een toegankelijke manier het inventarisatieproces zal beschrijven. Aan de hand van deze handleiding zal volgend jaar een proefproject worden opgestart waarbij met geselecteerde partners – bijvoorbeeld erfgoedverenigingen, heemkundige kringen, en andere – een samenwerkingsprotocol wordt afgesloten voor de herinventarisatie van bepaalde gebieden of erfgoedtypes. Op basis van de opgedane ervaring zal deze handleiding geoptimaliseerd worden en kan men nagaan of deze werkwijze kan worden uitgebreid tot het hele Vlaamse grondgebied.

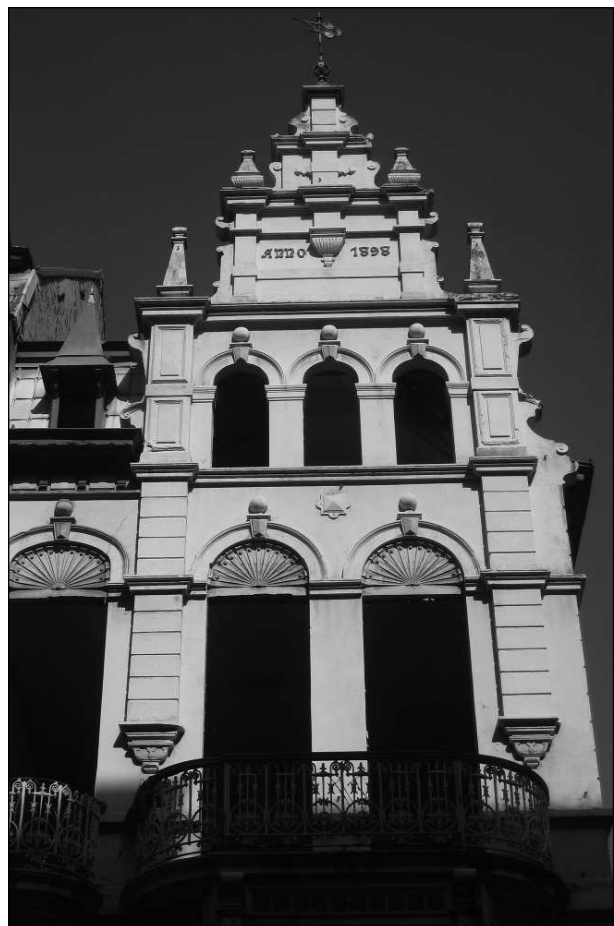
Heemkundige kringen kunnen ten slotte een belangrijke rol spelen bij het aanvullen van de foto's in de databank. Kringen die bereid zijn om de gebouwen in hun gemeente te fotograferen, kunnen contact opnemen met het VIOE. Ze krijgen dan instructies over de resolutie, de manier van toeleveren, etc.

Wat houdt de onroerend-erfgoedtoets in?

Het belangrijkste gevolg van de juridische vaststelling van de inventaris is ongetwijfeld dat een object dat is opgenomen in deze inventaris, slechts afgebroken kan worden

nadat de erfgoedwaarde van het gebouw is afgewogen via een “algemene onroerend-erfgoedtoets”. Concreet houdt dit in dat een eventuele afbraak slechts mogelijk is nadat het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed een advies over de erfgoedwaarde van het gebouw in kwestie heeft afgeleverd. Bij het bepalen van een advies zal het agentschap in de eerste plaats nagaan of de erfgoedwaarde van het relict nog in dezelfde mate aanwezig is. Voor de duidelijkheid: een gebouw uit de inventaris kan nog steeds worden afgebroken, als bijvoorbeeld blijkt dat het sinds de opname ervan in de inventaris al veel van zijn erfgoedwaarde heeft verloren. Een gebouw – of een deel ervan – mag echter nooit afgebroken worden zonder stedenbouwkundige vergunning en bijhorend advies over de erfgoedwaarde. De bedoeling is dus niet om alle gebouwen in de inventaris onder een glazen strop te bewaren: er is nog steeds de mogelijkheid om panden te slopen, maar dit zou door de onroerend-erfgoedtoets nog enkel op een weloverwogen manier mogen gebeuren.

Over de modaliteiten van deze onroerend-erfgoedtoets blijft echter nog enige onduidelijkheid bestaan. Het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering, dat deze onroerend-erfgoedtoets zal regelen, wordt momenteel voorbereid door de bevoegde diensten. Voorlopig moeten we dus nog even afwachten, maar ook hierover wordt op korte termijn meer duidelijkheid verwacht. Tot op het mo-

ment van de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit is wettelijk bepaald dat er bij een sloopvergunning voor een object opgenomen in de vastgestelde inventaris, een stedenbouwkundige vergunning bij de vergunningverlener moet worden aangevraagd.

Is mijn gemeentebestuur van de wijzigingen op de hoogte? En wat met de eigenaars?

De administrateur-generaal van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed heeft alle lokale besturen een brief gestuurd waarin ze de inwerkingtreding, de juridische betekenis en de rechtsgevolgen van het besluit van de Vlaamse Regering toelicht. Een aantal gemeenten hield overigens in het verleden al rekening met de inventaris en had bij stedenbouwkundige vergunningsaanvragen en sloopaanvragen bijzondere aandacht voor relicten

die in de inventaris waren opgenomen.

Vanuit de Vlaamse overheid wordt nu verwacht dat alle lokale besturen een actieve rol gaan opnemen bij het verspreiden van de noodzakelijke informatie. Ze worden als vergunningverleners immers voor een groot deel het gezicht van de consequenties die de vaststelling van de inventaris heeft. Ze zijn ook het aangewezen aanspreekpunt voor bijkomende duiding. Omdat het om verschillende redenen onmogelijk was om de eigenaars van alle erfgoedobjecten in de inventaris officieel aan te schrijven, heeft het VIOE ervoor geopteerd om de juridische vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed bekend te maken via een uitgebreide mediacampagne. Zo werden er advertenties in meerdere Vlaamse kranten geplaatst, gekoppeld aan informatieverstrekking via de Vlaamse Infolijn.

Het Davidsfonds organiseert de achtste nacht van de geschiedenis. Dinsdag 23 maart 2010

Op dinsdag 23 maart 2010 vindt de achtste Nacht van de Geschiedenis plaats. Eén keer per jaar worden de krachten gebundeld om een breed publiek te laten kennis maken met een gevarieerd en aantrekkelijk aanbod: debatten, nocturnes, evocaties, muziekvoorstellingen en tentoonstellingen zorgen voor een prikkelende avond.

Sinds enkele jaren gaat de Nacht van de Geschiedenis thematisch aan de slag. Het thema voor de Nacht in 2010 is op het eerste zicht een beetje luguber: de dood. Toch biedt het heel wat invalshoeken. Kerkhoven en hun grafkunst kunnen bijvoorbeeld zeer aangenaam en interessant zijn om te bezoeken. Daarnaast werd door de eeuwen heen een rijke traditie aan begrafenisritue-

len opgebouwd. Een iets pittigere invalshoek is die van de plunderbendes en roofmoorden. Denk maar aan de Bende van Nijvel of zelfs de invasies van de Vikingen. Is dit nog niet genoeg? Stel je dan het figuur van de dood voor en hoe het terugkomt in schilderkunst, muziek of poëzie. Bijgeloof en rituelen, moordwapens en gerechtelijke procedures, je kan het zo gek niet bedenken of je kan er iets boeiends rond vertellen.

Op meer dan 200 locaties vindt de achtste nacht van de geschiedenis plaats. Interesse? Surf vanaf 15 januari naar www.davidsfonds.be/nacht voor het volledige aanbod.

Abraham, nieuw leven voor oude kranten

Kranten zijn waardevol, maar kwetsbaar

Er bestaat geen twijfel over het belang en de waarde van kranten als cultureel erfgoed. Ze zijn een aanvullende en soms zelfs unieke bron voor historisch onderzoek, ze zijn onmisbaar voor de studie van de publieke opinie en de tijdgeest, de studie van de pers en de media, ... Daarnaast zijn kranten ook erg in trek bij het grote publiek: om informatie te vinden over de dag waarop men geboren is, om meer te weten te komen over de straat of de streek waarin men woont, om de geschiedenis te achterhalen van een vereniging of de sportuitslagen van de voetbalploeg, ter illustratie van publicaties, enzovoort.

Dit waardevolle bronnenmateriaal wordt echter niet gemaakt met het oog op de eeuwigheid. Kranten zijn niet zo geschikt voor langetermijnbewaring. Hun voortbestaan wordt bedreigd door verzuring en door veelvuldig gebruik.

Ook in Vlaanderen is men zich bewust van dit probleem. Dat bewijzen verschillende initiatieven rond het microfilmen en digitaliseren van kranten. Zo is er bijvoorbeeld Historische Kranten, een "digitale krantenkiosk met 'oud' nieuws uit de regio Ieper-Poperinge"

(www.historischekranten.be).

De versnippering is echter groot en er bestaat weinig coördinatie. Daarom is er onder meer nood aan een centrale catalogus van kranten, om tenminste al te weten wát er nog is en wáár dat wordt bewaard. Abraham, genoemd naar Abraham Verhoeven, de Antwerpse uitgever die in de eerste helft van de 17de eeuw een pioniersrol vervulde in de dagbladpers, komt tegemoet aan die verzuchting.

Abraham, online databank voor Belgische kranten

Abraham is een online databank in wording van Belgische kranten bewaard in Vlaamse bibliotheken en andere erfgoedinstellingen. Het gaat om instellingen van zeer diverse pluimage, van zeer groot tot erg klein, met omvangrijke of beperkte krantenverzamelingen. Universiteitsbibliotheken en stadsarchieven die tientallen of honderden titels bewaren, komen aan bod, maar net zo goed openbare bibliotheken, gemeentearchieven en musea die maar over een bescheiden collectie beschikken.

De krantendatabank bevat intussen al meer dan 3600 titelbeschrijvingen. Het gaat hoofdzakelijk om Belgische

kranten uit de jaren 1830-1950, omdat die het meest kwetsbaar zijn. Belgische kranten die in die tijd in het buitenland verschenen, komen ook aan bod.

De dekkingsgraad is groot. Abraham inventariseert immers niet alleen de grote, nationale titels, maar net zo goed de vaak minder bekende regionale en (zeer) lokale uitgaven. Ook kranten bewaard door heemkundige kringen komen in aanmerking voor opname in Abraham. Zo werd het krantenbezit van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas al grotendeels opgenomen. Dat geldt ook voor de kranten beheerd door Die Swane uit Heist-op-den-Berg en De Gaverstreke uit Waregem.

Je kan dat eens bekijken door op www.abraham-online.be in het menu te kiezen voor 'Zoeken'. Op de zoekpagina klik je dan op de optie 'Eenvoudig zoeken'. Vervolgens duid je de zoekleutel 'Plaatskenmerk' aan. In het lege vakje daaronder tik je de zoekterm 'kokw', 'swane' of 'gaverstreke' in. Daarna klik je op 'Start'.

Initiatief van Vlaamse Erfgoedbibliotheek

Abraham ging van start als een project, dat van november 2007 tot september 2009 liep in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen, met de steun van de Vlaamse overheid. Partners waren het Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, de Erfgoedcel Ieper/CO7, de Universiteit Antwerpen en de Universiteitsbibliotheek Leuven.

Sinds 1 oktober 2009 is de krantendatabank een van de prioriteiten van Vlaamse Erfgoedbibliotheek, een vzw die werd opgericht in september 2008 als het aanspreekpunt voor de hele sector van erfgoedbibliotheken in Vlaanderen. Vlaamse Erfgoedbibliotheek is een netwerk van zes representatieve Vlaamse erfgoedbibliotheken: de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, de Openbare Bibliotheek Brugge, de Provinciale Bibliotheek Limburg, de Universiteitsbibliotheek Antwerpen, de Universiteitsbibliotheek Gent en de Universiteitsbibliotheek Leuven. De zes partners engageren zich om samen expertise en projecten te ontwikkelen rond de geschreven, gedrukte en digitale collecties in alle Vlaamse erfgoedbibliotheken. Het inventariseren van het krantenbezit is slechts een van de initiatieven. Nog tot 31 december 2010 zal een projectmedewerker zich binnen de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek voltijds met Abraham bezighouden.

Stand van zaken

Sinds meer dan een jaar is Abraham gratis online raadpleegbaar op www.abraham-online.be. De webstek geeft ook tekst en uitleg bij het project. Zo wordt onder meer toegelicht wat we verstaan onder een 'krant', want de betekenis van dit begrip is niet zo eenduidig. Er kan al een schat aan informatie in worden gevonden.

Abraham is in eerste instantie een belangrijk onderzoeksinstrument, dat je vertelt in welke instelling(en) een krantentitel zich bevindt en op welke drager (papier, microfilm, digitale vorm). Als een instelling een gedigitaliseerde krant online aanbiedt, dan kan je vanuit de krantendatabank doorklikken naar de betrokken webstek. Het merendeel van de titels in Abraham is inhoudelijk ontsloten. Er wordt aangegeven om welk type krant het gaat

(advertentie- of sportblad bijvoorbeeld) en, als dat mogelijk is, welke strekking een krant vertegenwoordigt (katholieke of socialistische pers bijvoorbeeld). Ook wordt een krant geografisch toegelicht, door aan te duiden voor welke stad/streek ze bestemd was. Daardoor wordt het gebruiksgemak van Abraham beduidend vergroot: hij kan veel doelgerichter worden doorzocht.

Daarnaast is de krantendatabank ook een onmisbaar instrument voor beleidsmakers. Abraham vormt een prima basis voor samenwerkingsprojecten op lokaal, regionaal en nationaal vlak. Zo kunnen er afspraken worden gemaakt over het samenstellen, het vervolledigen, de mobiliteit en het wieden van collecties.

Je hulp is welkom

Tot nu toe zijn er dus al mooie en veelbelovende resultaten geboekt met Abraham, maar misschien kan je wel helpen de databank te vervolledigen. Zo is het mogelijk dat je instelling/vereniging een krantenverzameling bewaart, maar dat zij nog niet betrokken is bij het project.

Op www.abraham-online.be kan je nagaan welke titels er in je gemeente/stad/streek zijn verschenen en in welke Vlaamse instellingen ze worden bewaard. Ken je nog andere dag- of weekbladen? Weet je waar bepaalde (ontbrekende) titels of nummers zich bevinden? Bezit je een krantenverzameling? Heb je andere bijkomende informatie? Laat het ons beslist weten; Abraham kan er alleen maar wel bij varen.

Je kan projectmedewerker Elsje van Bellingen mailen (elsje@vlaamse-erfgoedbibliotheek.be) of bellen (03 338 87 94 of 37). Of je schrijft naar Vlaamse Erfgoedbibliotheek vzw, t.a.v. Abraham, Hendrik Conscienceplein 4, 2000 Antwerpen.

Oproep project ‘Zoals gewoonlijk!?’ van Volkskunde Vlaanderen vzw

Gewoonlijk ... worden er suikerbonen uitgedeeld bij een geboorte, klinken we op het nieuwe jaar, eten we zoetigheden op het Suikerfeest en blazen we de kaarsjes op onze verjaardagstaart uit. Of is dat toch allemaal niet zo gewoon?

Momenteel heeft niemand een overzicht van de tradities waar onze samenleving belang aan hecht. Volkskunde Vlaanderen vzw vindt het dan ook hoog tijd om de rijkdom aan tradities in Vlaanderen in kaart te brengen. Daarom hebben we het project *Zoals gewoonlijk!?* opgezet. In samenwerking met een heleboel erfgoedpartners gaan we uitzoeken welke tradities mensen belangrijk vinden en waarom. En omdat werkelijk iedereen tradities heeft, kan iedereen met het project meedoen! Hulp van de heemkringen kunnen we bij deze opdracht dus zeer goed gebruiken. Bij deze roepen we dan ook alle heemkundigen op om de antwoordstrook bij dit artikel of het online invulformulier op www.tradities.be in te vullen.

Om een goed zicht te krijgen op al die tradities moet het natuurlijk voor iedereen duidelijk zijn waar het precies over gaat. Tradities zijn er namelijk in alle maten en

vormen en voor ons zijn ze allemaal even waardevol. Zo bestaan er tradities die verbonden zijn met de kalender, zoals bijvoorbeeld Pasen of Sinterklaas, of met een belangrijk levensloopmoment, zoals een geboorte of een huwelijk. Er zijn ook een groot aantal tradities die lokaal geworteld zijn. Moederdag wordt in het Antwerpse bijvoorbeeld niet op de tweede zondag van mei gevierd, zoals dat elders het geval is, maar wel op Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart. Verder bestaan er ook tradities die eigen zijn aan een bepaalde vereniging of activiteit. Hier zijn de schuttersgilden dan weer een goed voorbeeld van: zij houden namelijk al eeuwenlang talloze tradities in ere. Ten slotte zijn er ook familiale tradities. Zo kan bijvoorbeeld het doorgeven van een geheim familierecept als een bijzondere familietraditie worden beschouwd.

Het is ons er echt om te doen om zoveel mogelijk tradities in Vlaanderen op te sporen. Dat betekent dat we ook de tradities van nieuwe Vlamingen onder de loep willen nemen. In onze snel veranderende samenleving kunnen tradities namelijk het ideale bindmiddel zijn, omdat ze iets zeggen over wie wij zijn. Daarom is het belangrijk om in een multiculturele samenleving oog én

© Stefaan Tavernier / Volkskunde Vlaanderen

begrip te hebben voor elkaars tradities en rituelen. Ook minderheidsgroepen en zelfverenigingen zullen dus aangespoord worden om te laten weten welke tradities voor hen waardevol zijn. Iedereen heeft daar voordeel bij, want hoe meer we over elkaars tradities weten, hoe makkelijker we elkaar kunnen begrijpen.

Het in kaart brengen van al die verschillende tradities is natuurlijk maar één aspect van dit project. Daarna gaan we uiteraard ook aan de slag met alle antwoorden. In de eerste plaats willen we zoveel mogelijk documenteren. Op de website www.tradities.be zal je bijvoorbeeld over elke traditie een algemene informatiefiche kunnen vinden. Zo willen we uiteindelijk tot een A tot Z komen van de meest relevante tradities die in Vlaanderen leven. En ook daarbij is jouw mening voor ons van tel! Op elke fiche kun je namelijk een reageerknop vinden, zodat je iedereen kan laten weten hoe jij een bepaalde traditie beleeft. Ook je foto's kun je langs deze weg gemakkelijk uploaden.

Het diepere onderzoekswerk kan natuurlijk niet achterwege blijven. In de tweede fase van het project gaan we dan ook verschillende verenigingen opzoeken om met hen te praten over hoe zij specifieke tradities beleven. Zo willen we meer zicht krijgen op de oorsprong, de betekenis en de evolutie ervan. Intussen gaat een fotograaf op pad, om voor ons enkele tradities in beeld te brengen zoals ze vandaag de dag beleefd worden.

De laatste fase wordt de leukste, want dan zullen we samen met de projectpartners overal in Vlaanderen activiteiten rond tradities op poten zetten. Werkwinkels, tentoonstellingen, lezingen, een quiz, een lespakket ... het hoort er allemaal bij! Uiteraard kan iedereen die daar zin in heeft, ook zelf de touwtjes in handen nemen en een eigen initiatief uitwerken. Volkskunde Vlaanderen vzw zorgt in dat geval voor het nodige promotiemateriaal en helpt je om je activiteit in de kijker te plaatsen. Voor meer informatie kan je ons bellen op het nummer 09 223 97 00 of mailen via info@volkskunde-vlaanderen.be.

Volkskunde Vlaanderen vzw
Sint-Amandstraat 72
9000 Gent
www.volkskunde-vlaanderen.be
www.tradities.be
info@volkskunde-vlaanderen.be

Zoals gewoonlijk!? is een initiatief van Volkskunde Vlaanderen vzw met de steun van de Vlaamse overheid en in samenwerking met Davidsfonds, Minderhedenforum, Nederlands Centrum voor Volkscultuur, Vlaamse Traditionele Sporten vzw, Erfgoedcel Aalst, Erfgoedcel Brugge, Erfgoedcel Brussel, Erfgoedcel CO7, Erfgoedcel Kempen Karakter, Erfgoedcel Kortrijk, Erfgoedcel Leuven, Erfgoedcel Meetjesland, Erfgoedcel Noorderkempen, Erfgoedcel Sint-Truiden, Erfgoedcel TERF, Erfgoedcel Waasland en MAS Erfgoedforum.

© Stefaan Tavernier / Volkskunde Vlaanderen

ANTWOORDSTROOK ZOALS GEWOONLIJK!?

Volkscunde Vlaanderen vzw vindt het hoog tijd om zicht te krijgen op de rijkdom aan tradities in onze samenleving. Bij deze zoektocht kunnen we jouw hulp goed gebruiken. Vul daarom deze flyer in of surf naar www.tradities.be en laat ons weten welke tradities jij waardevol vindt!

Naam: M/V:* Geboortejaar:*

Adres:

Postcode:* Gemeente:*

e-mail:

(* verplicht in te vullen)

Welke tradities vind jij belangrijk?

Traditie 1.....

Waarom?.....

.....

.....

.....

.....

Traditie 2.....

Waarom?.....

.....

.....

.....

.....

Traditie 3.....

Waarom?.....

.....

.....

.....

.....

Traditie 4.....

Waarom?.....

.....

.....

.....

.....

Traditie 5.....

Waarom?.....

.....

.....

.....

.....

Stuur deze antwoordstrook terug naar Volkskunde Vlaanderen vzw, Sint-Amandstraat 72, 9000 Gent. Heb je nog vragen? Neem dan een kijkje op www.tradities.be of mail naar tradities@volkskunde-vlaanderen.be.

Historische kranten uit de Westhoek online

De grote drama's van het wereldtoneel en de kleine gebeurtenissen rond het dorpsplein: wie geïnteresseerd is in het verleden van de dorpen en gemeenten rond Ieper en Poperinge kan vanaf nu zijn hart ophalen op www.historischekranten.be. Voor de website werden meer dan 140.000 pagina's broos krantenpapier gedigitaliseerd, hoofdzakelijk uit de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw. De artikels en advertenties werden omgezet in bits en bytes en vormen samen een krantenkiosk op het internet, met onder meer online edities van De Toekomst, De Weergalm, Het Ypersche, De Poperingenaar, Het Wekelijks Nieuws, De Kunstbode, Tuinklokke...

Op de website www.historischekranten.be kan je via de bladerfunctie virtueel vanuit je eigen huiskamer in de oude kranten snuisteren. Je kan de historische krant in haar oorspronkelijke *look & feel* lezen, alsof je ze zelf in handen hebt. Dankzij tekstherkenning kan je snel en gericht zoeken in alle kranten of enkel een selectie ervan.

Elk artikel en elke advertentie kan apart getoond en opgeslagen worden. Je kan er zo zelf mee aan de slag. Artikels kunnen bovendien op verschillende manieren gedeeld worden met vrienden en collega's.

Historische Kranten is een initiatief van Erfgoedcel CO7. In Ieper startte men in het kader van het project 'Het Geheugen van Ieper', samen met het stadsarchief, de bibliotheek en de stedelijke musea, al in 2004 met de digitalisering van oude kranten en het ontsluiten ervan via het internet. Toen de stad Poperinge het archief van Het Wekelijks Nieuws in zijn bezit kreeg en besliste om te gaan digitaliseren, was dit een uitgelezen kans om aan de geïnteresseerden in de geschiedenis van de zuidelijke Westhoek één platform aan te bieden om dit onderzoek te vergemakkelijken. De website www.historischekranten.be is het resultaat van die samenwerking.

Externe link: www.historischekranten.be

15 JAAR. — NUMMER 52.		WEEKBLAD 25 CENTIEMEN.		ZONDAG 29 DECEMBER 1936.	
GAZET VAN POPERINGHE					
NIEUWS- EN NOTARIEEL AANKONDIGINGSBLAD VOOR POPERINGHE EN OMSTREKEN.					
ABONNEMENTEN 1 Jaar, per post 16 fr. » Congo 25 fr. » Frankrijk 25 fr. » Amerika 30 fr. Loose Nummers : 0,25 fr. Men abonneert op alle Belgische postkantoren.		De postabonnenten in België, die van woonst veranderen, moeten dit aangeven in 't postbureau dat hen bedient, en niet aan ons. Bij elk schrijven naar zulkingtonen wordt men beleefd verzocht een postzegel voor antwoord te voegen.		Uitgevers-Eigenaars : GEBROEDERS DUPONT Yperstraat, 2, POPERINGHE. Postчек 484.9 — Telefoon 180	
EDEN, MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN IN ENGELAND. Enig Front tegen Italië ! ZAL ENGELAND HET KUNNEN VERZEKELIJKEN ? Tot opvolger van sir Samuel Hoare is dus sir Anthony Eden tot minister van Buitenlandse Zaken in Engeland benoemd. Beteekent zulks dat de Engelse diplomatie geheel en al de tegenovergestelde richting van deze van Samuel Hoare zal uitgaan ? Dat, in plaats van nog verder moeite te doen om den vrede tussehen Italië en Ethiopië door een schikking te berekken, die in zekere mate aan de twee partijen zou worden opgedrongen. Engeland de nederlag van Italië na streven zal ? We moeten het nog niet geloovent. We moeten het vooral nog niet geloovent, omdat de Raad van den Volkenbond al zijn besprekingen geacht heeft tot den 20 sten Januari 1936. Indien deze Raad er zoo gerust in ware, dat al zijn leden niets liever vragden dan alle pogingen tot een minnelijke schikking op te geven, nu de voorstellen van Laval en Hoare reeds minlijk zijn, nog vóór zij door de strijdende partijen werden beantwoord dan zou hij wel het ijzer van de saaietie hebben voortgesmeed, terwijl hij gelooven mocht dat het nog heet was. In plaats daarvan gaat hij voor ruim drie weken uitgaan en geeft dus dit ijzer al den tijd tot verkoelen. Intuschen kan dit uitstel langs de beide kanten in Ethiopië slechts den		BELANGRIJK BERICHT. HOE EEN HALVE TON LEKKEREN UITZET GEWONNEN ???? Zie Bladz. 2. LEEST EN VERSPREIDT DE « GAZET VAN POPERINGHE » Niemen meenen al te gemakkelijk in hun recht te zijn. Zoo hooren we de autoverders verwenscht worden door de voetgangers of omgekeerd, die wielrijders door de autoverders ! En menigmaal zonder reden, want als er vele auto's door onvoorzichtigheid den dood of een ongeval aan een voetganger veroorzaakt hebben, zoo zijn er zonder twijfel een groot getal doodelijke ongevallen te betreuren en dat alleen door de schuld van de voetgangers die onvoorzichtig of besluiteloos zijn in het gebruik van den openbaren weg. Onlangs kregen we het in de gazette lezen, dat er een kind over de grootte baan liep juist als een auto in aantocht was. Gevolg ? De auto die vreedzaam afgebald kwam en die niets kon vermoeden, vatte het wicht en sleurde het mede. Het spreekt van zelf dat er voor de zooverste maal doodelijken afloop was. Zonder nu eenmaal partij te trekken voor de automobilisten, mogen we over het algemeen zeggen, dat de voetgangers voltrekt te weinig oppatten als ze de gevaarlijke straat gebruiken ! Dat de voetgangers het zich goed in het hoofd prenten dat het me-		ALMANAK VAN SNOECK YPERSTRAAT, 2, POP. Ruwvohuid PUROL Doos 4 en 7 1/2 frank. In alle Apotheken	
Op 2 Februari 1936 MACHTIGE LIBERALE MEETING INGERICHT DOOR DE Liberaal Jonge Wacht van Poperinghe OM 4 UUR NAMIDDAG IN DE ZAAI « ONS HUIS » ***** SPREKERS : ***** Zen Excellentie Mijnheer FRANÇOIS BOVESSE, Minister van Openbaar Onderwijs ; Advokaten : FRANZ SABBE, Yper ; ADOLF VANGLABBEKE, Oostende ; VICTOR SABBE, Brugge ; VALEER TAHOON, Roeselaere ; ARTHUR LAHAYE, Poperinghe ; en de HH. PAUL VERSCHOORE, van Gent, en HILAIRE LAHAYE, van Poperinghe, studenten aan de Rijksuniversiteit van Gent. ALLEN ER NAARTOE !					
De B. A. R. C. O. Prijskamp behalde een overweldigend Succes. De groote Feestzaal van het Stadhuis kon de Deelnemers niet omvatten.					

Vijf musea en archieven krijgen kwaliteitslabel

Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege heeft vijf Vlaamse musea en archiefinstellingen een kwaliteitslabel toegekend. Het gaat om het Groentemuseum in Sint-Katelijne-Waver, het Museum Rockoxhuis in Antwerpen, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, het Cultureel erfgoed Annuntiaten Heverlee en het Provinciaal Archief West-Vlaanderen. Met het label erkent de Vlaamse overheid sinds 1996 de kwaliteitsvolle werking van musea. Het label geeft aan dat de organisaties hun verantwoordelijkheid als beheerder van het cultureel erfgoed ernstig nemen.

Ze oefenen de vier basisfuncties (verzamelen, behouden en beheren, onderzoeken en beschikbaar stellen aan het publiek) evenwichtig uit, en dit op een wetenschappelijk

en methodologisch verantwoorde manier. De organisaties geven ook garanties inzake management.

Bovendien creëert het label mogelijkheden voor bruiklenen, collectiemobiliteit en informatie-uitwisseling. Eenmaal in het bezit van een label kan een museum of culturele archiefinstelling ook een subsidieaanvraag indienen bij zijn lokaal of provinciaal bestuur.

Dit voorjaar hadden elf organisaties een aanvraag voor een kwaliteitslabel ingediend. Samen met de vijf nieuwe toegekende kwaliteitslabels zijn er nu in totaal 69 erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties, waarvan negen culturele archiefinstellingen en 60 musea.

In de ban van Ceres

Klein- en grootmaalderijen in Vlaanderen

Het nieuwe boek *In de ban van Ceres*, het derde volume van de *Relicta Monografieën* van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, vertelt het verhaal van de geleidelijke omschakeling van wind- en waterkracht naar mechanische aandrijving in de periode 1850-1950. Vanuit een industrieel-archeologische invalshoek kadert auteur Frank Becuwe deze evolutie ook in een sociaal-historische context. Via het verhaal van de industrialisering plaatst hij het onderzoek bovendien binnen een brede economische realiteit.

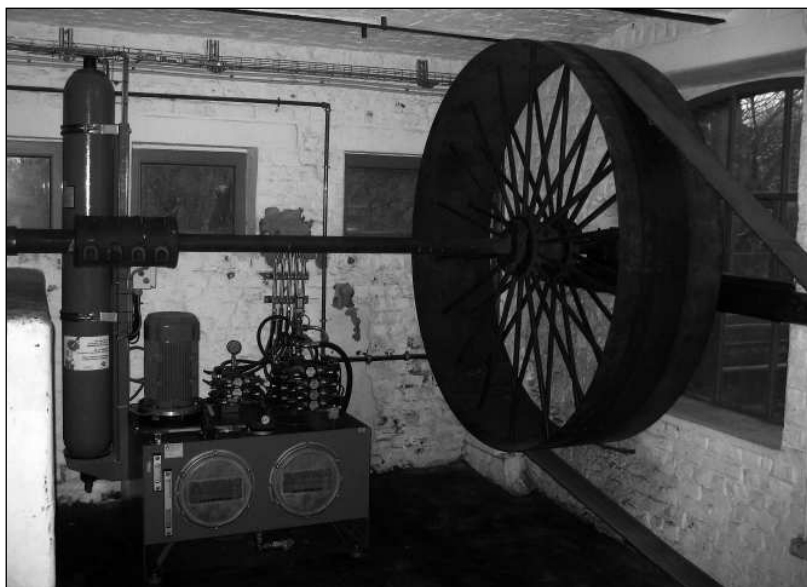
Toen in 1936 Herman Teirlinck en Charles Dekeukeleire de oude houten Bergmolen van Tiegem neerhaalden voor hun film 'Het Kwade Oog', was de verontwaardiging groot. Dit belette evenwel niet dat deze 'barbaarse' daad onbewust symbool stond voor een nieuwe tijd, die de definitieve economische teloorgang van zowel het wind- als het watermolenbedrijf inluide.

De dure brandstof voor stoommachines en andere motoren tijdens de Eerste Wereldoorlog had de eerste molinologen eventjes wind in de zeilen gegeven. Zelfzwichtings-, kruigingssystemen en wiekenverbeteringen evenals verbeterde waterraderen en -turbines werden ontwikkeld om het gebruik van respectievelijk wind- en waterkracht nog te optimaliseren. Her en der in Vlaanderen reddden deze toepassingen dan ook tijdelijk wind- en watermolens van de sloop. Toch konden deze systemen de opmars van de mechanische krachtbronnen niet stuiten. Het ongerief van windstilte en waterschaarste was al te groot en het vermogen al te beperkt. Mechanische drijfkracht beëindigde immers niet alleen de afhankelijkheid van na-

tuurlijke kracht, maar maakte ook de weg vrij voor een doorgedreven mechanisering en industrialisering van het maalbedrijf.

Nog voor de Tweede Wereldoorlog had de mechanische maalderij al het pleit gewonnen van het traditionele wind- en watermalen. Uniek was deze evolutie van ambacht tot industrie niet. Vele andere nijverheden kenden tussen het midden van de 19de en het midden van de 20ste eeuw een gelijkaardige mechanisatie- en industrialisatiegolf. Alleen illustreert het maalbedrijf door zijn sterke connotatie met natuurlijke drijfkracht misschien wel het best deze vrij spectaculaire ontwikkeling. Desondanks kreeg dit deel van het molinologische erfgoedverhaal nauwelijks aandacht, alsof de verontwaardiging voor de systematische sloop van wind- en watermolens tot op vandaag bleef nazinderen. Met de studie *In de ban van Ceres* completeert het VIOE dit verhaal.

Vanuit een industrieel-archeologische benadering en gesitueerd binnen een sociaal-historische context onderzoekt de auteur de geleidelijke omschakeling van wind- en waterkracht naar mechanische kracht tussen 1850 en 1950. Daarnaast brengt hij ook de industrialisering in beeld, die zich vooral vanaf 1880 in eerste instantie via industriële bloemmolens manifesteerde en later geleidelijk ook de ambachtelijke of kleinmaalderijen zou binnensluipen. Door hierbij ook aandacht te besteden aan de vele toeleveringsbedrijven, in het bijzonder de bouwers van motoren en maalderijmachines, plaatst hij dit sectorale onderzoek tevens binnen een bredere economische werkelijkheid.

'In de ban van Ceres. Klein- en grootmaalderijen in Vlaanderen ca. 1850 – ca. 1950' (Relicta Monografieën 3. Archeologie, Monumenten- en Landschapsonderzoek in Vlaanderen, 2009). Harde koft, A4, garen-genaaid met kapitaalbandjes, vierkleuren-druk, 293 p. Prijs: 50 euro + verzendingskosten (België: 5 euro – Europa: 12 euro). Bestellen kan via www.vlaanderen.be.